

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL
DYDDIAD:	12 MAI 2014
PWNC:	CAU'R B4419 PENTRE BERW I LANGAFFO
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	RICHARD DEW
AWDUR YR ADRODDIAD: Ffôn: E-bost:	DEWI R WILLIAMS 752303 drwht@ynysmon.gov.uk

1.0 Pwrpas yr Adroddiad

Paratowyd yr adroddiad hwn o ganlyniad i gais gan y Cynghorydd Peter Rogers yn dilyn cau'r B4419 ym Mhentre Berw ym mis Tachwedd 2013 ac yn Llangaffo ym mis Rhagfyr 2006/Ionawr 2007.

2.0 Cefndir

2.1 Cau'r ffordd ym Mhentre Berw - Tachwedd 2013

2.1.1 Dymchweliad Ceuffos

Yn dilyn glaw trwm, cafodd Swyddogion Priffyrdd eu galw allan i ddigwyddiad a oedd yn ymwneud â llifogydd ym Mhentre Berw ar ddydd Sadwrn 3 Tachwedd 2013 am 3.30pm. Achoswyd y llifogydd gan ddymchweliad ceuffos carreg 0.9m o led dan y B4419 ger ei chyffordd gyda'r A5 ym Mhentre Berw. Arweiniodd dymchweliad y geuffos at lifogydd ar yr A5 a garej y tŷ yn Penbont - wrth lwc, nid aeth y llif i mewn i'r tŷ. Gosodwyd goleuadau tair ffordd ar gyffordd yr A5/B4419 er mwyn diogelu defnyddwyr y briffordd rhag y dŵr llifogydd.

2.1.2 Cau'r Ffordd - gan fod dyfnder y geuffos yn amrywio o 4.5m i 5.5m, bu'n rhaid cau'r B4419 yn llwyr er mwyn gwarchod iechyd a diogelwch defnyddwyr y briffordd a gweithwyr y contractwyr fel ei gilydd yn ystod y gwaith. O ganlyniad, cafodd traffig ei wyro ar hyd yr A4080 drwy Frynsiencyn a'r B4422 drwy Bethel. Roedd gwyriadau eraill ar gael i draffig lleol drwy Gaerwen, Llanddaniel Fab ac ati ond, yn gyffredinol, mae'r ffyrdd hyn yn gul ac yn droellog ac o'r herwydd, nid oedd yn beth doeth i annog traffig i ddefnyddio'r ffyrdd hyn.

Rhodddwyd gwybod drwy e-bost i'r pedwar Cynghorydd Lleol am y bwriad i gau'r ffordd a rhoes Gethin Jones, Swyddog y Wasg yn y Cyngor, wybod i'r cyhoedd ar Facebook a Trydar. Roedd yr ymarfer ar y cyfryngau cymdeithasol yn llwyddiannus iawn a chafwyd rhagor na 10,000 o ymweliadau neu 'hits' ar y pwnc.

- 2.1.3 Adnewyddu'r Geuffos - er mwyn osgoi proses gaffael faith, dyfarnwyd y contract i Amey, y Contractwr Cynnal a Chadw Priffyrdd Cyfnod Penodol. Penododd Amey isgontractwyr arbenigol, sef M.W. Thomas o Fae Colwyn i wneud y gwaith a chychwynwyd arno ar ddydd lau 8 Tachwedd, 5 niwrnod wedi i'r geuffos ddymchwel. Er mwyn cyflymu'r gwaith, gofynnwyd i'r contractwr weithio shifftiau dwbl, fel arfer o 6am i 9pm. Gwnaed hynny'n llwyddiannus er cawsant eu cyfyngu i un shifft ar rai diwrnodau, e.e. pan yr oedd angen gwneud gwaith cryfhau a selio concriid. Nid ystyriwyd bod gweithio yn ystod y nos yn ymarferol oherwydd bod tai'n agos iawn i'r safle ac oherwydd y gost ychwanegol.

Yn lle'r geuffos garreg, gosodwyd 14m o beipiau concriid 0.9m ar eu traws a oedd yr un fath â'r peipiau concriid a oedd eisoes wedi eu gosod yn y pen hwnnw o'r geuffos a oedd yn is i lawr yr afon (y pen gorllewinol). Bu'n rhaid gwneud y gwaith hwn fesul rhan gan gryfhau'r ffos er mwyn gwneud y gwaith tyllu gan fod y geuffos hyd at 5.5m o ddyfner. Yn ychwanegol at hyn, bu'n rhaid gweithio o gwmpas yr holl gyfleustodau a oedd yn croesi'r geuffos sef dŵr, carthffosiaeth a thelegyfathrebu ynghyd â'r ceblau trydan a oedd uwchben a thynnu colofn golau stryd.

Gwnaed ymdrechion i draffig lleol ddefnyddio ffordd fynediad gyfagos rhwng yr Holland Arms Hotel a Chapel Berea i un cyfeiriad yn unig ond, yn anffodus, mynnodd rai gyrwyr yrru i lawr y ffordd hon i'r cyfeiriad arall gan greu anhrefn llwyr oherwydd nid oedd modd i ddau gerbyd basio'r naill ar llall ar y ffordd hon gan olygu fod cerbydau'n bagio i mewn i waliau ac i gerbydau eraill.

Yn ystod rhai gyda'r nosau, cafodd y rhwystr ar y ffordd ei symud ac o'r herwydd bu'n rhaid gosod rhwystrau cadarnach yn ei le. Cafodd lleoliad y rhwystr hwn ei newid wedyn er mwyn caniatáu mynediad i ambiwlans argyfwng i eiddo lle yr oedd y perchennog yn ddifrifol wael.

Cwblhawyd y gwaith ar ddydd Sadwrn 7 Rhagfyr, 4 wythnos a dau ddiwrnod wedi iddo gychwyn ar 8 Tachwedd. Cyfanswm cost y gwaith oedd £117.5k .

2.2 Cau Pont Reilffordd Llangaffo – Ionawr 2007

- 2.2.1 Cau'r Ffordd – Mae'r B4419 yn croesi Rheilffordd Arfordir Gogledd Cymru ar dro ongl sgwâr 1km i'r gogledd o Langaffo. Yn dilyn damwain ddifrifol a gafodd gyrrwr Cerbyd Nwyddau Trwm ar 7 Tachwedd 2006, cafodd rhan helaeth o'r parapet ei chnocio drosodd i'r rheilffordd. Gwnaed gwaith clirio brys gan Amey ac yn ogystal,

gosodwyd goleuadau traffig er mwyn cyfeirio traffig i ffwrdd o'r parapet a oedd wedi'i ddifrodi – costiodd hynny £800.

Cychwynnodd Network Rail waith trwsio ar y bont ar 7 Tachwedd 2006 a bu'n rhaid cau'r ffordd yn llawn oherwydd bod y bont mor gul ac oherwydd bod gan Network Rail amheuan ynghylch cadernid strwythurol y bont.

Oherwydd y Nadolig, rhoddodd contractwyr Network Rail y gorau i'r gwaith rhwng 22 Rhagfyr a 3 Ionawr.

2.2.2 Adnewyddu'r Parapet - oherwydd mai pont reilffordd yw hon, mae'n eiddo i Network Rail ac o'r herwydd, dim ond y nhw neu eu contractwyr sy'n cael gweithio arni. Penododd Network Rail contractwr o Salford i wneud y gwaith trwsio ac, yn anffodus, fe gymerodd hynny gryn dipyn o amser oherwydd eu bod yn gorfod teithio i ac o Salford bob diwrnod.

Cafodd y Cynghorydd Peter Rogers, Mr. Alan Jones a minnau gyfarfod gyda'r contractwr a 15 aelod o'r cyhoedd ar y safle ar 4 Ionawr ac er y llwyddwyd i gyflymu rhywfaint ar y gwaith, cymerodd gwaith gweddol syml oddeutu 6 wythnos i'w gwblhau. Yn ychwanegol at hyn, cafwyd caniatâd i agor y bont i draffig, dan reolaeth goleuadau traffig, rhwng 3pm a 9am, h.y. y tu allan i oriau gwaith y contractwyr.

Ychydig iawn o wybodaeth sydd ar gael ynglŷn â'r digwyddiad hwn oherwydd yr amser sydd wedi mynd heibio, y ffaith mai Network Rail wnaeth y gwaith a bod y Peiriannydd Strwythurol a fu'n ymwneud â'r gwaith bellach wedi gadael y Cyngor.

Nid oes gan yr awdurdod unrhyw fanylion am gost y gwaith a wnaed gan Network Rail, cost a fyddai wedyn yn cael ei hadennill gan gwmni yswiriant perchenogion y cerbyd a gafodd y ddamwain wreiddiol.

3.0 Argymhellion

3.1 Mewn perthynas ag adnewyddu'r geuffos ym Mhentre Berw a phetai'r un sefyllfa'n codi eto, mae'r Pennaeth Gwasanaeth yn dweud y byddai'n delio gyda honno mewn modd tebyg, sef:-

- a) Gweithio dwy shifft fel y gellid cwblhau'r gwaith yn gyflymach er y byddai hynny'n costio mwy.
- b) Rhoi gwybod i'r cyhoedd a chynghorwyr lleol am y gwaith a'r bwriad i gau ffyrdd drwy ddefnyddio rhybuddion, negeseuon e-bost ynghyd â rhybuddion gan Swyddfa'r Wasg ar Facebook a Trydar.
- c) Drwy ddefnyddio Amey, ein contractwr cyfnod penodol, byddai modd cychwyn y gwaith adeiladu ymhen 5 niwrnod.

3.2 Mewn perthynas â phontydd rheilffordd yn gyffredinol, byddai'n well petai Network Rail yn defnyddio contractwyr lleol, ond nid mater i'r Cyngor benderfynu arno yw hwn.

Awdur: Mr. Dewi Williams

Teitl Swydd: Pennaeth Gwasanaeth (Yr Amgylchedd a Gwasanaethau Technegol)

Dyddiad: 1 Mai 2014

Atodiadau:

Background Papers: